

„BOVEN DE POLDER DE HEMEL”

Een boek *) over het Hollandsche boerenleven. Want ook als we in Friesland zijn, wordt de Hollandsche sfeer in tegenstelling met de Friesche gevoeld.

Een boek, waarin de sociale kringtaal der boerengemeenschap in haar details wordt gehoord. Wie dit leven niet kent, zit hier en daar met de termen. Om ze te verstaan, zooals de boeren ze begrijpen moet je meer dan oppervlakkig dat leven kennen. „Daar moet je bij grootgebracht zijn.”

Het is jeugdwerk. Misschien hieraan te merken, dat het boek wat fragmentarisch is in de compositie. Als dit zijn zwakheid is, is het ook zijn kracht. Want die schetsmatige behandeling rondt de onderdeelen toch af. En de lezer bindt die deelen wel tot een geheel.

Soms — 't komt bij beginnende auteurs veel voor — menigen zich de eigen gedachten der schrijfster door die van haar menschen heen. Het is moeilijk als auteur uit zichzelf te treden en zich geheel in te leven in de(n) ander. Heel sterk is die vermenging wel op pag. 127. Als Sien gezegd heeft, dat Ju zussie in de kerk wil brengen, dan denkt Ale daar nog eens diep over na.

„We mutte allegaar van genade leven. En die is er.”

En dan vervolgt de schrijfster:

„Aan het Westen staat de gloed van de weggezonden zon. Een paarse veeg in veel groen en rose. Het blauw is transparant geworden. Daarheen staren de menschen. Zo zullen de paalen poorten zijn... en daar zal niet inkomen... er is een Lam, dat bloedt...”

Hier citeert de auteur een gedachte van Gerard Wijdeveld. De beteekenis past wel bij den inhoud; de literaire vorm minder. Tenzij zij bedoeld heeft een „vertaling” van Ale's gedachten te geven. Maar 't valt wat uit den toon. 't Is een kleinigheid bij de goede kwaliteiten, die het werk heeft. Want het is aan Jo Ypma gelukt den eenvoud van het gebeelde leven zuiver te bewaren. Haar menschen zijn echt en ze kent ze door en door. Met al hun deugden en gebreken. De traditietrots komt zelfs in Ju uit tegenover Ale, al zijn beiden ook gelukkig met mekaar. Het geestelijke leven in zekere bekrompenheid eenerzijds en ruimheid anderzijds komt heel natuurlijk tot uiting. De Friesche en de Hollandsche mentaliteit openbaren zich ook hier.

Dominee moet met veel tact zijn houding bepalen en zijn woorden kiezen. Natuurlijk vertrouwt een type als tante Gerrigie hem maar half. Maar de eenvoud des geloofs wint ook hier soms. Als de Friesche Ale somber-ernstig getuigt, komt zelfs Gerrigie onder den indruk. De zonde wordt niet door dominee goedgepraat. Maar wel neemt hij tegenover de zondaren de goede houding aan, die in het Evangelie te lezen is.

Dominee kwetst niet, maar zoekt, om te behouden. Denkt aan den goeden Herder, Die zich verblijdt als Hij een verloren schaap vindt. Denkt aan de engelen, die zingen, als een zondaar berouw toont.

Zoo wint hij de zielen.

Gretus de Goei is een echte boer. Hij gaat niet over één nacht ijs. En die nieuwe snufjes uit het Noorden bevallen hem maar half in 't begin.

Maar in zijn hart rijpt toch het besef, dat het bedrijf kan verbeterd worden. De stalverzorging, de melkkeuring, het kuilen van gras. De Goei leert, dat een mensch nooit te oud is om te leeren.

Toch is 't ook wel heel natuurlijk, dat Ju de veranderingen, die Ale aanbrengt, maar zoo-zoo vindt. Tot ze zich later gewonnen geeft.

De verhouding Ale-Ju is goed getroffen. Twee menschen kruisen elkaars wegen. En staan op het kruispunt stil. De een kiest de(n) ander. Onbewust. Bewust. Op het Koninginfeest winnen Ale en Ju den prijs. Ale kan rijden en Ju raakt den ring.

De familieverhoudingen zijn eveneens goed geteekend. En

*) Geschreven door Jo Ypma; uitgave van Bosch & Keuning N.V., Baarn.

zoo'n tante Gerrigie vertegenwoordigt een groep, waar velen bij hooren, ook al zijn ze niet zoo ingeleid. Tante Gerrigie weet het. En de vrees voor den dood beheerscht bij velen het leven. Ook al onbewust soms.

Bas en Sien trouwen. Bas is de zoon van Gerrigie. „Ze had een waarheid veur hem,” maar hij en Sien hadden gezondigd. Ze trouwen en Ju zal zussie straks in de kerk brengen. Dominee vindt het mooi van Ju.

„God zal Zijn waarheid nimmer krenken,” zingt de gemeente. En daarom kan de dominee preeken. En daarom kan Ju zonder menschen te zien de kerk verlaten en daarom kan Sien gelooven aan de vergeving.

Vrouw De Klis meesmuilt over licht volk. En Gerrigie „mot een gekende wezen.” Maar dominee zegt het goed: De mensch ziet aan, wat voor oogen is.

Ale en Ju krijgen straks de boerderij van De Goei. Ju, de kleindochter, heeft haar goed verzorgd, na den dood van de vrouw. Ju is van den polder. Ze zou in Friesland, dat ze met Ale bezocht, niet kunnen aarden.

De Goei beleeft nog de weelde van het grootvaders-leven. En Sjouke wordt grootvaders lieveling.

Na De Goei's dood blijven de jonge menschen op „Oudervrucht” wonen.

En ze ondervinden dat boven den polder de hemel is.

Dit boek is een belofte.

En meer.

A. L. v. H

Bewoners van het eiland Schokland in hun oude, schilderachtige kleedij.